

Temps de censura i atacs

LEONARD BEARD

Anticultura i 'picassofòbia'

ANGELES
González-Sinde

Quan jo era petita, la figura de **Picasso**, llavors ja una persona gran, em produïa temor. No per la mala premsa que tenia a Espanya, on el franquisme procurava ignorar-lo i les seves obres, si excepcionalment s'exposaven en alguna galeria, no trobaven comprador, sinó per la seva mirada penetrant, per aquella masculinitat desafiadora que practicava i que a mi, com a nena i després com a dona jove, em resultava distant i fins i tot antipàtica. La seva obra, en canvi, sí que m'agradava. Especialment els amorosos retrats dels seus fills i de les seves dones m'atreïen i contradieïen l'element abassegador d'aquella imatge pública.

A casa meua, per descomptat, **Pablo Picasso** era vist amb admiració i reverència pels meus pares, que, sent antifranquistes, n'aplaudien no només l'obra, sinó també l'importantíssim compromís polític amb la República i el seu rebuig frontal del règim de **Franco**. A diferència de **Dalí**, disposat a alinear-se amb qualsevol que li estengués un xec i a traïr els amics si li convenia, **Picasso** va ser un home conseqüent que ni tan sols quan es va inaugurar el Museu Picasso a la

ciutat de Barcelona el 1963 va trepitjar Espanya. «No mentre no torni la democràcia», havia dit. Cosa que no va impedir que, de manera extraordinàriament generosa, donés en repetides ocasions obra per al museu. Gairebé es diria que com més buit li feia el règim i més incòmodes se sentien les autoritats amb el fet que el geni per excel·lència del segle XX fos espanyol, però no en poguessin presumir, més ganes li venien a **Picasso** que la seva pintura, els seus gravats, els seus dibuixos, la seva ceràmica, les seves escultures fossin ben presents al seu país natal.

TOTS aquests detalls els aprenc segons llegeixo *Picasso en el punto de mira*, un llibre fascinant que ens parla de la *picassofòbia*, però no només això. També enumera l'onada d'atemptats perpetrats contra llibreries, editorials, distribuïdores de llibres i altres centres relatius a la cultura i el pensament entre 1971 i 1977. La seva autora, **Nadia Hernández Henche**, arrenca analitzant la relació de l'oficialisme amb **Picasso** i ens parla de l'esforç del llavors alcalde de Barcelona, **Josep Maria de Porcioles**, per nedar entre dues aigües i aconseguir que el museu fos una realitat. La sola menció de **Picasso** en determinats contextos era sinònim d'apologia del comunisme i es penava amb la presó.

Per descomptat, l'animadversió del règim tenia el seu contrapès en les iniciatives de la co-

munitat d'artistes, intel·lectuals, galeristes i de la universitat, on es van prohibir homenatges com si, en lloc d'un pintor, estiguéssim parlant de **Lenin** redi-viu. El clima va arribar a ser tan tens que, la tardor del 1971, quan es commemorava el seu 90è aniversari, les iniciatives particulars per reivindicar **Picasso** i la seva obra van ser atacades violentament a Madrid i Barcelona. Avui ens sembla increïble, però va ser real: en aquell país que és el nostre alguns trobaven tan aberrant i amenaçadora la mirada de **Picasso** com per calar-li foc.

Com més li feia el buit el franquisme, més volia Picasso que la seva obra estigués aquí

Com en les novel·les de detectius, el llibre fa un repàs dels sospitosos d'aquells atemptats i n'assenyala un instigador principal, que no revelaré per no fer *spoiler*. Malgrat ser un llibre acadèmic, el recorregut que proposa per aquella Espanya alhora llunyana i pròxima resulta entretingudíssim, ja que és al cap i a la fi una història de la vida quotidiana, d'usos, costums locals i racons que les persones corrents habitem. De les seves pàgines es poden extreure moltes conclusions, com que els artistes sempre s'han interessat i han practi-

cat la política, fins i tot, com **Picasso**, d'alt voltatge, perquè entre altres coses, tothom fa política, inclosos els presidents dels bancs, de les multinacionals, de les empreses tecnològiques, de les energètiques, de les constructores... No podien ser menys els artistes o els escriptors. Una altra cosa és per què el poder els té tanta por i els prefereix calladets, però això queda per a un altre article.

SERÀ interessant veure la mostra *En el nom del pare* al Museu Picasso. En aquesta mostra, artistes actuals com **Daniel Pérez Andújar** interpreten **Picasso**. La seva peça, per exemple, és un bon complement per a aquest llibre. Es titula *Picasso comunista* i gira sobre les investigacions que li va fer l'FBI. Avui pensem que és propi de dictadures que les idees polítiques dels creadors siguin vistes amb censura o sospita, però també passa en altres sistemes.

En la societat espanyola, sense anar més lluny, hi ha vegades en què opinar no surt gratis. És un d'aquests llasts del franquisme que van quedar sense revisar. Per això, quan bufen mals vents per a la cultura, temps de censura i atacs, vents que amenacen de tornar al fet que segons quins líders de la nova ultradreta prenguin la paraula, s'ha de fer molta atenció, ja que és símptoma que alguna cosa va malament, molt malament, com ens recorda **Hernández Henche**. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA
Espinàs

¿Puc ser un devot de la mentida?

Ja sé que molts lectors consideraran la meua afirmació escandalosa: jo no soc un devot de la veritat.

De vegades és més noble la mentida quan pot consolar, fins i tot si serveix per consolar en moments difícils.

Tots, alguna vegada, hem mentit per consolar algú: «Això no serà res». Frases que no són mai dites d'una manera eixuta. Fins i tot agraïm una mentida quan sabem que ho és.

La mentida també s'ha convertit amb el pas dels anys en una eina literària. Tant en la literatura escrita com en l'oral.

Tots els homes menteixen, es pot llegir als llibres dels salms. Francament, em costa entendre que en àmbits reli-

Tots, alguna vegada, hem mentit per consolar algú: «Això no serà res»

giosos s'arribi a acceptar la mentida com un fet natural. Amb aquest precedent, la mentida es converteix en un pecat que té la porta oberta.

PERÒ HI HA molts pecats que no s'han de confessar. Les modestes i habituals mentides formen una xarxa de minipeccats. Quan jo era un jove net estudiant als Escolapis teníem confessió cada dissabte i això deu haver passat a la història. Hi ha una sentència, un text de **Miguel de Cervantes**, que diu això: «No està el pecat en el fet, sinó en la voluntat».

Ser un expert en pecats no està de moda. Sobretot, no interessa en el món de la publicitat. Ja sé que molts lectors consideraran la meua afirmació escandalosa: o no soc un devot de la veritat.

Apareixen en ocasions enganys que són molt nobles, molt consoladors. Hi ha notícies que no han de ser mai dites sense un somriure i un punt de tendresa en la mirada, una cosa que té el significat de la complicitat. ≡